

Til: Rådgivende utvalg
Fra: NIM
Tid: 6. desember 2023 kl.10-12
Emne: Referat

Dato: 19.11.2023
Type: RU-møte 4/2023
Saksnr.: 2023/2

Referat fra møte i NIMs rådgivende utvalg – 6. desember 2023

Deltakere fysisk: Sivilombudet, Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO), Barneombudet, Funksjonshemmedes fellesorganisasjon (FFO), Norsk organisasjon for asylsøkere (NOAS), Frode Elgesem, Anne Hellum og Ervin Kohn.

Deltakere digitalt: Advokatforeningens MR-utvalg, Dana Manouchehri, Wenche Malmedal, Eirik Larsen.

Fra NIM: Assisterende direktør Gro Nystuen, avdelingsleder Kristin Høgdahl, kontorsjef Birgitte Bøgh-Olsen, rådgiver Eivind Digranes og praktikant William Fosdahl (referent).

Forfall: Amnesty International Norge, Den norske Helsingforskomiteen og Siri Gloppen og direktør i NIM, Adele Matheson Mestad.

1. Velkommen og orienteringer

Innledningsvis ble det orientert om at dagsorden justeres: Sak 4 om fattigdom og menneskerettigheter utgår fordi Inger Lise Hansen fra FAFO har meldt forfall. Internasjonal rapportering omgjøres til en ny sak 3. De to nye RU-medlemmene Eirik Larsen og Ellen-Karine Hektoen ble presentert.

2. NIMs «spørrekarter»

2.1. NIMs virksomhetsplan for 2024

RU ble invitert til å gi innspill til virksomhetsplanen for 2024 før den vedtas av styret 7. des.

RU ønsket at NIM vurderer mer fokus på temaer som rasisme og antisemittisme, næringslivets menneskerettighetsansvar, interseksjonalitet, forholdet mellom ytringsfrihet, personvern og diskriminering, og forholdet mellom klima og likestilling som del av NIMs strategiske satsing på klima og menneskerettigheter, sikre grunnleggende tjenester til de som ankommer Norge fra krigsrammede områder og videreføre fokus på rettigheter til enslige mindreårige asylsøkere.

2.2. NIMs kommunekurs om menneskerettigheter

NIMs rådgiver Eivind Digranes orienterte om at NIMs kurs for kommuner nå er lansert, og inviterte til innspill om hvordan kurset kan spres.

RU spilte blant annet inn at kommunene bør ha mer kjennskap til Europarådets rammekonvensjon om nasjonale minoriteter, at kurset bør tilbys lokalpolitikere; statsforvaltere og de ulike rådene i kommunene og fylkeskommunene (eldre, personer med funksjonsnedsettelse, ungdom). Flere av RU-medlemmene tilbydde seg å fortelle om dette kurset når de selv har opplæring i kommuner.

3. Internasjonal rapportering og oppfølging av FNs anbefalinger

NIMs Kristin Høgdahl orienterte om planer for rapportering til FN i 2024. I 2024 vil NIM ha særlig fokus på FNs UPR-mekanisme (Universal Periodic Review) og FNs Barnekomité (CRC) med innspill før og deltakelse på høring av Norge. I tillegg skal det avgis innspill til ØSK-komiteen om temaer som bør med på deres sakliste til Norges neste rapport. Det er også varslet landbesøk av Europarådets tortur-komité/CPT og FNs ekspertmekanisme for urfolks rettigheter/EMRIP. Allerede i desember 2023 er det landbesøk av FNs ekspertgruppe for personer med afrikansk bakgrunn. Det er fortsatt store forsinkelser i andre komiteer på grunn av pandemien. Oversikt internasjonal rapportering 2020-2029 (excel) sendes ut til RU.

RU ble bedt om å melde fra om hvem som skal delta med innspill til disse mekanismene.

- Eirik Larsen bekrefter at EMRIPs landbesøk er 8.-14. mars og starter i Karasjøk og avsluttes i Oslo. Ekspertgruppen vil blant annet undersøke betydningen av vind-industri, mineralindustri og arealpress på urfolks land- og sjøområder;
- FFO forteller at CRPD-komiteen sannsynligvis er ytterligere forsinket, skal undersøke tidsfrister og ettersende informasjonen på e-post;
- LDO har nå fokus på CRPD og CERD. De har laget en fagrapport om CRPD som lanseres i morgen 7.12.2023. Uavklart når de kan sette fokus på supplerende rapport til CERD;
- Barneombudet forteller at BFD har utlyst midler for det sivile samfunn til å skrive en samlet skyggerapport;
- Advokatforeningen jobber med landsbesøket fra Europarådets torturkomite (CPT) i 2024.

4. Runde om aktuelle problemstillinger og aktiviteter, v/ alle (20 min)

NIMs Gro Nystuen orienterte om NIMs pågående arbeid, blant annet om arbeidet med formidling til relevante brukere om [veileder for utredningen av menneskerettslige problemstillinger](#) og en [Human Rights Tracker](#) om FNs anbefalinger som ble lansert i oktober. Hun orienterte også om at NIM skal lansere en rapport i samarbeid med Teknologirådet om [Generativ kunstig intelligens og ytringsfrihet](#) 12. desember. I 2024 kommer rapport om minoritetskvinner og rett til vern mot vold, og en rapport om urfolk

og klima. Sistnevnte skal lanseres i Kautokeino i januar/ februar. NIM har arbeidet mye med Fosen-saken og berørte parter, og med selskapers ansvar for menneskerettighetsbrudd i samarbeid med Forbrukertilsynet.

Høringer det jobbes med inkluderer Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport og to utredninger, henholdsvis om tegnspråk (NOU 2023:20) og om barnevernsinstitusjoner (NOU 2023:24). NIM følger også med på grunnlovsforslag om begrensning og derogasjon.

NIM vil vurdere oppfølging av utvalgets diskusjon om svært kort høringsfrist for Sannhetskommisjonens rapport, og utvalgets forslag om et eget møte for å diskutere grunnlovsforslagene.

Andre problemstillinger og aktiviteter fra RUs medlemmer:

- Soningsforhold i fengsler og arrest har vært fokus for besøk av Sivilombudets forebyggingsenhet i høst. Ombudet har avgitt flere menneskeretts-relevante uttalelser bl.a. om offentlig ansattes yringsfrihet, tilbakekall av førerkort, retten til utdanning i fengsel og familieinnvandring.
- Mangler i regler og praksis dokumenteres i to rapporter fra NOAS om hhv. tilbakekall av statsborgerskap og ekskludering fra flyktningsstatus. Fokuserer også på EMA omsorg og forsvinningsaker samt barn ved utvisning.
- Viktig å bekjempe antisemittiske holdninger, særlig bekymring for skolebarn i det mosaik trossamfunn. LIM fokuserer også på framveksten av antisemittiske holdninger i samfunnet.
- CRPD ekspertrapport utsatt til januar. FFO legger om til aksjonsrettet strategi.
- E-læringsopplegg om barns beste og barns rett til å bli hørt er under utarbeidelse. Barneombudet tar sikte på lansering i 2024, samtidig med endringen i den generelle veilederen til utredningsinstruksen fra DFØ.
- Helsedepartementets rapport om hvordan handle ved framtidige pandemier, bør interessere og leses av mange utvalgets medlemmer.
- LDO søker tilleggsmidler for å styrke sin veiledningskapasitet for samer spesielt og befolkningen generelt.
- Retningslinjene for ansvarlig næringsliv er nylig revidert av OECD-kontaktpunktet, hovedfokus på miljøutfordringer.
- Rafto-stiftelsen har fått midler til nytt hus i Bergen.
- Dommerforeningen skal sende brev til regjeringen om respekten for domstolene i Norge i forbindelse med Fosen-saken.
- Fattigdoms-forskning pågår ved UiO. Anne Hellum ettersender liste med relevant forskning og forskere.
- Tilsyn på Trandum utlendingsinternat gjort av Advokatforeningen. Skal jobbe med oppreising /erstatning og har etablert nytt underutvalg om barn og tvang.
- Æresvold og yringsfrihet for ansatte i offentlig sektor er tema for to kommende rapporter fra LIM i 2024.